

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ ควรใช้เวลาให้มากขึ้นในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ โดยที่ผู้ดูแลที่เน้นทักษะการคิด ที่หลากหลายตามแนวทฤษฎีการคิด เช่น การคิดสังเคราะห์ การคิดประยุกต์

2.2 ควรมีการทดลองโดยใช้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ ในระดับชั้นอื่นโดยทำการศึกษารูปแบบของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช สำราญราษฎร์. 2551.
- [2] การศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค. 2542.
- [3] เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. **ลายแทงนักคิด**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : ชัคเซสมิเดีย. 2546.
- [4] จรัสศรี ศรีรัตนวิบูลย์. **การพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. 2548.
- [5] ทองชัย กอแก้ว. **เยาวชนไทยไร้คุณธรรมจริงหรือวิชาการ**, 6(4), 42-55. 2546.
- [6] ทิศนา ขัมมณี และคณะ. **วิทยาการด้านการคิด**. กรุงเทพมหานคร : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป จำกัด. 2544.
- [7] ประณีต จันทรวงศ์. **ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักกรรมในรายวิชา ส 0412 พระพุทธศาสนา และทักษะกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคุณหญิงเนื่องบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ภัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2542.**
- [8] พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). **วิธีการคิดตามหลักพุทธธรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: พิมพ์สยาม. 2546.
- [9] รพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์. **การสอนวิชาพระพุทธศาสนาด้วยกระบวนการเผชิญสถานการณ์กับการสอนคิดแบบโยนิโสมนสิการ**. กรุงเทพฯ: สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย. 2541.
- [10] ลัดดา ศิลา น้อย. **ฝึกให้เด็กคิดในวิชาสังคมศึกษาด้วยกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์**. **วารสารศึกษาศาสตร์ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น)**. ปีที่ 24, ฉบับที่ 1 (มิ.ย.-ก.ย. 2543), หน้า 24-29. 2543.
- [11] ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์. **ฝึกสมองให้คิดอย่างมีวิจารณญาณ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ. 2544.
- [12] สุมณ อมรวิวัฒน์. **การพัฒนาการเรียนรู้อยู่ตามแนวพุทธศาสตร์ทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2542.



**ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์แบบพหุวัฒนธรรม เรื่อง คุณค่าของงานศิลปะ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง จังหวัดอุดรธานี**

The result of learning management in multi cultural visualarts under the topic of
“value of art” for prathom sukxa 4 students ban huay phung school Udonthani province

ปราโมทย์ กบรัตน์¹⁾ และ จุมพล ราชวิจิตร²⁾

Pramoth Kobrat¹⁾ and Jumpol Rachvijit²⁾

¹⁾ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Educational Khon Kaen University

²⁾ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Educational Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์แบบพหุวัฒนธรรม เรื่อง คุณค่าของงานศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง 2) ศึกษาทักษะปฏิบัติ เรื่อง คุณค่าของงานศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง โดยให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 20 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลอง (Experimental Method) แบบ One group pretest – posttest design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบพหุวัฒนธรรม เรื่อง คุณค่าของงานศิลปะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 แผน เวลา 8 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบเรื่อง คุณค่าของงานศิลปะ 3) ทักษะปฏิบัติ เรื่อง คุณค่าของงานศิลปะจำนวน 8 แบบ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ยและ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า

1. คะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจากการทำแบบทดสอบ เรื่อง คุณค่าของงานศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนรู้สาระทัศนศิลป์แบบพหุวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลทักษะปฏิบัติ เรื่อง คุณค่าของงานศิลปะมีค่าเฉลี่ย 16.56 คิดเป็นร้อยละ 82.81 และนักเรียนผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละแปดสิบสอง

คำสำคัญ : ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้, พหุวัฒนธรรม, คุณค่าของงานศิลปะ

Abstract

The objectives of this research were to 1) compare the result of learning activity management in Multi-Cultural Visual Arts on the topic of "Value of Artwork" for Prathomsuksa 4 students at Ban Huay Phung School between before and after class, and 2) study and develop practical skills of these students toward the topic of "Value of Artwork" to pass the criterion of 80 percent. Target group was 20 Prathomsuksa 4 students at Ban Huay Phung School under the Udonthani Primary Educational Service Area Office 2 during the second semester of academic year 2012. Data collection was conducted through experimental method using one group pretest-posttest design.

Research tools included 1) 8 hours-8 lesson plans based on multi-cultural concept on the topic of "Value of Artwork", 2) a test of "Value of Artwork", and 3) 8 practical skills of "Value of Artwork". Data was analyzed by using mean and percentage.

Research findings were as follows;

1. Mean score of learning achievement of students from the test of "Value of Artwork" after studying was higher than before studying with statistical significance at the .05 level.
2. Mean score of practical skills was 16.56 or 82.81% which indicated that a 100 percent of students passed the criterion.

Keywords : Result of Learning, Multi-Cultural, Value of art

บทนำ

การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทันสมัยอารยะประเทศ ดังนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงยึดผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุด รัฐบาลจึงส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนการเรียนและประเมินผลการเรียนของตน แสดงออกอย่างอิสระเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพ เรียนรู้จากสภาพจริงจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว และมีประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำงานเป็นหมู่คณะ เพื่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข และสร้างสรรค์ [1]

คุณค่าของศิลปะในทัศนะของ ดร.ก่องสวัสดิพานิชย์ มีความเชื่อว่า ศิลปศึกษาในโรงเรียนมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศ 5 ประการ คือ 1) ศิลปศึกษาช่วยรักษาวัฒนธรรมของชาติ ทำให้เกิดลักษณะประจำชาติ ซึ่งคนในชาตินั้นควรจะมีใจ 2) เมื่อศิลปศึกษาช่วยรักษาวัฒนธรรมของชาติไว้

วัฒนธรรมที่เรารักษาไว้จะช่วยทำให้ความมั่นคงของชาติ มีขึ้นได้เพราะคนในชาตินั้น จะรวมกันเป็นกลุ่มก้อน และอยู่รวมกันโดยอาศัยวัฒนธรรม เช่นเดียวกัน 3) ศิลปศึกษาช่วยฝึกให้เยาวชนของชาติมีความคิดริเริ่ม อันเป็นทางนำไปสู่การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจสังคม 4) ศิลปศึกษาจะช่วยให้นักเรียนคนหนึ่งมีอาชีพโดยอาศัยศิลปะที่ตนเล่าเรียนมา 5) ศิลปศึกษามีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยตรงหลายด้าน เช่นการออกแบบและการโฆษณา เป็นต้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระหนึ่งในหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ ความคิดสร้างสรรค์ ความประณีตเรียบร้อย การอนุรักษ์ศิลป์ วัฒนธรรม ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ บางครั้งผู้เรียนประสบปัญหาจากการเรียนในกลุ่มสาระนี้ อาจเนื่องมาจากผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพในด้านความคิด ทักษะฝีมือ โอกาส เวลาที่ไม่เหมือนกัน บางครั้งครูผู้สอนอาจมีความรู้ไม่กระจ่างแจ้ง หรือขาดทักษะในการสอนบางประการ ไม่มีเวลาศึกษาและเข้าใจในเนื้อหาอย่างแท้จริง ขาดแหล่ง

ความรู้หรือแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลและอุปกรณ์การสอน มีไม่เพียงพอ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่ชอบเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กล่าวคือ ครูผู้สอนส่วนมากยังไม่สามารถสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะให้ได้ผลดีจริงเพราะวิชาศิลปะเน้นการรับรู้ด้านอารมณ์ ความพอใจ สร้างทักษะฝีมือ ฉะนั้นจึงเป็นการยากที่จะถ่ายทอดความรู้ความจำโดยตรงแบบตัวต่อตัว ในขณะที่มีจำนวนนักเรียนมาก แต่ต้องสอนภายในเวลาที่จำกัด ผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถ สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ อารมณ์และ สังคมที่แตกต่างกัน และที่สำคัญที่สุดนักเรียนมีความรู้พื้นฐานด้านศิลปะต่ำไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด การจัดการกิจกรรมการเรียน การสอนที่มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จตามแนวการจัดการศึกษา ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยน วิธีสอน จากเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน [3]

การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) หมายถึง แนวคิด อันเป็นการปฏิรูป การจัดการศึกษาที่รวมเอานโยบายการบริหารจัดการ ระเบียบวิธีการ หลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนผู้เรียน ที่มาจากต่างวัฒนธรรมหรือจากกลุ่มวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ภาษา ศาสนา เพศ ระดับชั้นทางสังคม ฯลฯ เกิดการเรียนรู้ ที่จะยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่มีอคติ ต่อกัน ไม่เกิดการแบ่งแยกและเลือกปฏิบัติ ลดความ ขัดแย้งระหว่างกัน สนับสนุนความเข้าใจและเคารพ ในความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม เพราะ สังคมมีความหลากหลาย โรงเรียนควรเป็นผู้นำในการ เปลี่ยนแปลงสังคม ตอบสนองต่อความต้องการ ของเด็กทุกคน และยังเป็นกระบวนการที่ครูได้ช่วย เตรียมผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ให้สามารถอยู่ร่วมกัน เข้าใจกัน มีความร่วมมือร่วมใจ กัน มองเห็นประโยชน์ของการพึ่งพาอาศัยกัน มีความ เสียสละและยุติธรรมต่อกัน ได้รับสิทธิและความ เสมอภาคในการเรียนรู้ [2]

การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ของโรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครราชสีมา เขต 2 มีปัญหาในด้านการจัดกิจกรรมเรียนรู้สาระทัศนศิลป์ ผู้ศึกษาซึ่งเป็นครูสอนศิลปะจึงดำเนินการสำรวจ ปัญหา เนื้อหาสาระทัศนศิลป์ในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 พบว่า นักเรียนชอบเรียนทัศนศิลป์ แต่ขาด ความมั่นใจ ขาดทักษะปฏิบัติในการถ่ายทอดความคิด สร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้รับรู้ ชื่นชม ผลงานของตนเอง ส่งผลให้นักเรียนไม่มีความมั่นใจในการสร้างสรรค์และเห็นคุณค่าของงาน ศิลปะ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทัศนศิลป์ต่ำ เกี่ยวข้องกับ การจัดการในด้านการศึกษา ผู้วิจัย มีความเชื่อว่าการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ พหุวัฒนธรรมเป็น “การให้การศึกษาเพื่อให้ผู้เรียน เข้าใจวัฒนธรรมของตนเอง พร้อมทั้งยอมรับและเข้าใจ วัฒนธรรมของผู้อื่นด้วย”คือวัตถุประสงค์หลักของ การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม การจัดการกิจกรรมสาระ ทัศนศิลป์ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเยาวชนไทยที่จะ ศึกษา เรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลายรวมถึงศิลปะและ วัฒนธรรมอื่น น่าจะทำให้ผู้เรียนกำเนิดความเข้าใจ ศิลปวัฒนธรรมของตนเองและศิลปวัฒนธรรมของผู้อื่น มีความสนุกสนาน จากรูปแบบศิลปะอันหลากหลาย และแปลกใหม่ เพื่อนำมาเป็นต้นทุนเพื่อประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เพื่อการสร้างสรรค์ งานทัศนศิลป์ และเห็นคุณค่าของงานศิลปะตาม หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับตัวชี้วัดและ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระทัศนศิลป์แบบพหุวัฒนธรรม เรื่อง คุณค่าของงาน ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน บ้านห้วยผึ้ง
2. เพื่อศึกษาทักษะปฏิบัติ เรื่อง คุณค่า ของงานศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง โดยให้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการจัดทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญมีรายละเอียด ดังนี้

1. **คุณค่าของงานศิลปะ** หมายถึง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์จำนวน 6 อย่าง ดังนี้ 1) คุณค่าด้านเพศสภาพ 2) คุณค่าด้านสภาพร่างกาย 3) คุณค่าด้านวัฒนธรรมประจำชาติ 4) คุณค่าด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น 5) คุณค่าด้านวัฒนธรรมศาสนา 6) คุณค่าด้านวัฒนธรรมสากล

2. **แบบฝึกทักษะปฏิบัติ** หมายถึง แบบฝึกทักษะ ปฏิบัติทางด้านการวาดภาพ จำนวน 8 แบบ

3. **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์** หมายถึง คะแนนที่ได้หลังการทำกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์แบบพหุวัฒนธรรม จำนวน 8 กิจกรรม และคะแนนแบบทดสอบ จำนวน 20 ข้อ

4. **พหุวัฒนธรรม** หมายถึง ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ จำนวน 6 ด้าน 1) ด้านเพศสภาพ 2) ด้านสภาพร่างกาย 3) ด้านวัฒนธรรมประจำชาติ 4) ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น 5) ด้านวัฒนธรรมศาสนา 6) ด้านวัฒนธรรมสากล ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

4.1 **คุณค่าด้านเพศสภาพ** หมายถึง การยอมรับ เพศชาย เพศหญิง และเพศที่สาม (เพศที่สาม เช่น ทอม ดี กระเทย)

4.2 **ด้านสภาพร่างกาย** หมายถึง การยอมรับบุคคลร่างกายที่ไม่เหมือนคนปกติ หรือความพิการ

4.3 **ด้านวัฒนธรรมประจำชาติ** หมายถึง การยอมรับ มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประจำชาติของตนเอง และการยอมรับในวัฒนธรรมอื่น

4.4 **ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น** หมายถึง การยอมรับ มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง และวัฒนธรรมท้องถิ่นอื่น

4.5 **ด้านวัฒนธรรมศาสนา** หมายถึง การยอมรับในการนับถือศาสนาและอิทธิพลของศาสนาที่มีผลต่อศิลปะ

4.6 **ด้านวัฒนธรรมสากล** หมายถึง การยอมรับในวัฒนธรรมสากลที่แสดงออกทางด้านศิลปะของศิลปะที่มีชื่อเสียงระดับโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลอง (Experimental Method) แบบ One group pretest – posttest design

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) แผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์แบบพหุวัฒนธรรม เรื่อง คุณค่าของงานศิลปะ จำนวน 8 แผนเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง คุณค่าของงานศิลปะ

2) แบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือกรื่อง คุณค่าของงานศิลปะ จำนวน 20 ข้อ

3) แบบทักษะปฏิบัติ เรื่อง คุณค่าของงานศิลปะ จำนวน 8 แบบ

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 20 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการสอนและเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1) ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบเรื่อง คุณค่าของงานศิลปะ จำนวน 20 ข้อ

2) ดำเนินการทดลองตามแผนการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยใช้เวลาสอน 8 ชั่วโมง

3) ระหว่างดำเนินการทดลองแบบทดสอบปฏิบัติจำนวน 8 แบบ

4) ทดสอบหลังเรียนด้วยฉบับเดียวกับฉบับทดสอบก่อนเรียน จำนวน 20 ข้อ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น ข้อมูลจากการวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เมื่อพิจารณาคะแนนจากการทำแบบทดสอบ เรื่อง คุณค่าของงานศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนรู้สาระทัศนศิลป์แบบพหุวัฒนธรรม มีความแตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนมากกว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การจดกิจกรรมการเรียนรู้ สาระทัศนศิลป์แบบพหุวัฒนธรรมและศึกษาผลทักษะปฏิบัติ เรื่องคุณค่าของงานศิลปะ ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์แบบพหุวัฒนธรรม เรื่อง คุณค่าของงานศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 64.75 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของพหุวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการบูรณาการการเรียนรู้จากสื่อที่หลากหลาย ได้ดูหน้าปกหลากหลายสี สัตว์ในจินตนาการ ภาพดอกไม้ประจำชาติอาเซียน ภาพเทศกาลและประเพณีในอาเซียน จิตรกรรมพิเศษ จิตรกรรมหญิง ภาพวัฒนธรรมในท้องถิ่น (อุปแต้ม) และภาพจิตรกรรมบันลือโลก ซึ่งล้วนมีเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นแตกต่างกันไป นักเรียนได้ฝึกการสังเกต การวิเคราะห์ จำแนกความแตกต่าง แล้วสรุปเป็นความคิด รวบรวม

ในแต่ละกิจกรรมนักเรียนได้รับการพัฒนาด้านสุนทรียภาพทางศิลปะไปพร้อม ๆ กับการรับรู้สุนทรียะด้านภาษาและวัฒนธรรม และยอมรับในความแตกต่างกัน ทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ มีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของงานศิลปะอย่างแท้จริง จึงส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศมาแอ สาแมะ [4] สริตา เจือศรีกุล [2] ที่พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการสอนแบบพหุวัฒนธรรมสูงขึ้น

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลทักษะปฏิบัติเรื่องคุณค่าของงานศิลปะให้มีคะแนนผ่านเกณฑ์เฉลี่ยร้อยละ 80

ผลการวิจัยพบว่า

แผนที่ 1 หน้าปกหลากหลายสีสั้น เนื้อเรื่อง คือ วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับหน้าปกจากวัฒนธรรมต่าง ๆ นักเรียนได้ทำแบบทักษะปฏิบัติการออกแบบหน้าปกที่แสดงเอกลักษณ์ของตนเองมากที่สุด และได้ระบายสีสวยงาม ผลทักษะปฏิบัติวาดหน้าปกหลากหลายสีสั้นของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับคุณภาพยอดเยี่ยม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สริตา เจือศรีกุล [2] ที่พบว่าระดับการรับรู้คุณค่าศิลปะของนักเรียนหลังเรียนศิลปะแบบพหุวัฒนธรรมสูงกว่าระดับการรับรู้คุณค่าศิลปะก่อนเรียนศิลปะแบบพหุวัฒนธรรม

แผนที่ 2 สัตว์ในจินตนาการ เนื้อเรื่อง วัฒนธรรมประจำชาติ เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับสัตว์ในจินตนาการจากวัฒนธรรมต่าง ๆ และสัตว์ในจินตนาการจากวัฒนธรรมไทย จากกิจกรรมนี้นักเรียนจะเรียนรู้จักการนำสัตว์ป่า หิมพานต์ ซึ่งอยู่คู่กับวัฒนธรรมไทยมาเป็นเวลานาน มาดัดแปลงให้มีความสวยงาม เข้ากับสมัยนิยม แต่ยังคงเอกลักษณ์ของสัตว์ชนิดนั้น ๆ ไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการนำเสนอต่อเด็กรุ่นใหม่สร้างคามชื่นชมและความรู้สึกภาคภูมิใจ รู้คุณค่าวัฒนธรรมไทย แล้วให้นักเรียนวาดภาพสัตว์ในจินตนาการของนักเรียน ผลทักษะปฏิบัติของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับคุณภาพ

ยอดเยี่ยม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Graham [6] ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างโปรแกรมการเรียนรู้ด้านศิลปะแบบ พหุวัฒนธรรมในโรงเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปะเป็นแกนหลัก พบว่าทั้งครูและนักเรียนเปิดใจให้กับความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น นอกจากนั้นยังมีระดับของการใช้ความคิดขั้นสูงในการวิเคราะห์ และประเมินคุณค่าในระดับที่สูงขึ้นด้วย

แผนที่ 3 ดอกไม้ประจำชาติอาเซียน เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับดอกไม้ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชาติอาเซียนจากวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยให้นักเรียนปฏิบัติวาดภาพดอกไม้ประจำชาติอาเซียนที่นักเรียนชื่นชอบแล้วระบายสีให้สวยงาม หลังจากได้ทำกิจกรรมนักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ ได้แสดงความคิดเห็นในแง่ของดอกไม้เป็นส่วนหนึ่งหรือจุดเริ่มต้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ที่จะเห็นประโยชน์ เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม การดำเนินชีวิตทางสังคมของเขาได้ ผลทักษะปฏิบัติพบว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับคุณภาพยอดเยี่ยม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnstone and Popplewell [8] ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการสอนศิลปะแบบข้ามวัฒนธรรม ซึ่งบูรณาการระหว่างหลักสูตรศิลปะระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาของออสเตรเลีย และหลักสูตรระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาของอิตาลี พบว่าทุกคนให้การตอบรับอย่างดีเยี่ยม

แผนที่ 4 เทศกาลและประเพณีในอาเซียน เนื้อเรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่น การแสดงออกทางศิลปะของชุมชนและท้องถิ่นเป็นกิจกรรมที่มีการปฏิบัติสืบเนื่องกันมา เป็นเอกลักษณ์และมีความสำคัญต่อสังคม ให้นักเรียนวาดภาพเทศกาลและประเพณีในอาเซียน แล้วระบายสีให้สวยงาม ผลของทักษะปฏิบัติพบว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับคุณภาพยอดเยี่ยม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kharod [9] ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลของการสอนเชิงบูรณาการระหว่างการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม และความแตกต่างระหว่างเพศ ในเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 4

โดยใช้วัฒนธรรมเชิงทัศน์เป็นสื่อการเรียนรู้ พบว่านักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นที่ใช้ระดับความคิดขั้นสูงได้มากขึ้น และแสดงถึงความเข้าใจทางสังคมและวัฒนธรรมมากขึ้น

แผนที่ 5 จิตรกรรมพิเศษ เนื้อเรื่อง การยอมรับความบกพร่องทางร่างกาย นักเรียนได้รับกิจกรรมนักเรียนมีการยอมรับความบกพร่องทางร่างกายของผู้พิการ เป็นประเภทความต้องการจำเป็นพิเศษ (exceptionality) เป็นผู้ที่มีความผิดปกติหรือมีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ เช่น ร่างกาย สติปัญญา ผู้ที่ไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติทั่วไปได้ถือว่าเป็นผู้พิการบุคคลที่มีความบกพร่องนี้ มีหลายบทบาทในสังคม และมีสิทธิได้รับบริการการช่วยเหลือ การศึกษาอย่างทั่วถึง ให้นักเรียนปาก ใช้เชือกหรือหนังยางรัดดินสอด วาดภาพแล้วระบายสีให้สวยงาม ผลทักษะปฏิบัติพบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับคุณภาพดีเด่น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอิสมาแอ สาแมะ [4] ศึกษาผลการสอนศิลปะแบบพหุวัฒนธรรมที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตามสมมติฐานที่ว่าเยาวชนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนศิลปะแบบพหุวัฒนธรรม จะมีระดับคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง

แผนที่ 6 จิตรกรรมหญิง เนื้อเรื่อง เพศสภาพ การยอมรับเรื่องของเพศหญิง เพศชาย ประเทศไทยถือเอาวันที่ 12 สิงหาคม เป็นวันแม่แห่งชาติ และแม่เป็นผู้หญิงที่คุณค่าแก่ความกตัญญูทวดเวที แล้วให้นักเรียนวาดภาพวันแม่แห่งชาติ ผลทักษะปฏิบัติพบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับคุณภาพยอดเยี่ยม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kharod [9] ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลของการสอนเชิงบูรณาการระหว่างการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม และความแตกต่างระหว่างเพศ ในเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วัฒนธรรมเชิงทัศน์เป็นสื่อการเรียนรู้ ผลวิจัยพบว่า นักเรียนแม้ว่านักเรียนจะไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวัฒนธรรมหรือความแตกต่างระหว่างเพศ แต่การอภิปรายทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถแสดงความคิดเห็นที่ใช้ระดับความคิดขั้นสูงได้มากขึ้น

แผนที่ 7 การเขียนสรุปแต่้มนในอาเซียน
เนื้อเรื่อง ความเชื่อทางศาสนา แนวคิดอิทธิพลของ
ศาสนาที่มีผลต่อศิลปะ “สรุปแต่้มน” หรือ “จิตรกรรม
ฝาผนัง” เกิดขึ้นจากความศรัทธาอย่างแรงกล้าของ
“ช่างแต่้มน” ที่มีต่อพระพุทธศาสนา นักเรียนได้รับความ
สนุกสนาน มีความสนใจต่อผลงานจิตรกรรม
แบบชาวบ้าน ที่สะท้อนความแบบอีสาน ความตรงไป
ตรงมา ชื่อ ๆ ง่าย ๆ แม้รูปร่างหน้าตาสีสันทจะไม่สวย
ไม่วิจิตร แต่มีความสนุกสนานในตัวเอง แล้วให้
นักเรียนวาดภาพตัวละครในรูปแบบสรุปแต่้มนอีสาน
นักเรียนจะเห็นคุณค่าของงานศิลปะของในความเชื่อ
ทางศาสนา โดยใช้เรื่องราวและศิลปะในการสื่อสาร
ความเชื่อนั้นออกมา ผลทักษะปฏิบัติพบว่า อยู่ใน
เกณฑ์ระดับคุณภาพยอดเยี่ยม สอดคล้องกับผลงาน
วิจัยของ Chen [5] ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของ
วัฒนธรรมในภาพวาดของเด็กนักเรียนชาวไต้หวัน
และนักเรียนชาวอเมริกัน พบว่าเรื่องราวในภาพวาด
ของเด็กอเมริกันมีเนื้อหาเกี่ยวกับดินแดนในนิทานหรือ
เทพนิยาย ตามมาด้วยภาพสถานที่และบุคคล
ส่วนนักเรียนชาวไต้หวันนิยมวาดภาพบุคคลมากที่สุด

แผนที่ 8 จิตรกรรมบันลือโลก เนื้อเรื่อง
วัฒนธรรมสากล นำเสนอผลงานศิลปะที่มีชื่อเสียง
ระดับโลกจากวัฒนธรรมที่สนใจ ศิลปะสากล
ซึ่งนักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ ผลงานศิลปะ
ที่มีชื่อเสียงระดับโลก แล้วให้นักเรียนวาดภาพ
ตามเทคนิคของศิลปินระดับโลกที่ชื่นชอบ โดยส่วนมาก
นักเรียนสามารถรับรู้เทคนิคกระบวนการที่ครูนำเสนอ
ผลงานของศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับโลก นักเรียนชอบ
วาดภาพหน้าตาบุคคลที่เป็นเหลี่ยมและดูแปลก ๆ
ตลกบ้างของปิกัสโซ แล้วนักเรียนนำมาตามแบบ
ตัวเองถนัดได้อย่างมีความสุข ผลทักษะปฏิบัติพบว่า
อยู่ในเกณฑ์ระดับคุณภาพยอดเยี่ยม สอดคล้องกับ
ผลงานวิจัยของ Mason [10] ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพ
การสอนศิลปะแบบพหุวัฒนธรรมในประเทศ
ไต้หวันโดยศึกษาจากครูผู้สอนศิลปะที่กำลังศึกษาต่อ
ในระดับมหาบัณฑิตที่ Changhua University ผู้วิจัย
มีความเห็นว่าการสอนศิลปะศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม
เป็นวิธีการที่ดีในการเชื่อมโยงบริบทของตะวันออก

เข้ากับตะวันตก

การจัดกิจกรรมเรียนรู้สาระทัศนศิลป์แบบ
พหุวัฒนธรรมตามรูปแบบของ Jane K. Bates [7]
มีกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจาก
เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับงานศิลปะ
จากวัฒนธรรมที่หลากหลายในชั้นแนะนำวัฒนธรรม
แล้วจึงให้นักเรียนแสดงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อ
งานศิลปะในชั้นวิเคราะห์วัฒนธรรม หลังจากนั้นจึงให้
นักเรียนได้สร้างผลงานศิลปะของตนเองเพื่อให้
นักเรียนได้มีประสบการณ์กับวัฒนธรรมนั้นตรง ๆ ในชั้น
การสร้างสรรค์ผลงาน และสรุปผลการเรียนรู้ด้วยการ
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นวิพากษ์
วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็น จากขั้นตอนเหล่านี้
นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้านคุณค่าของงานศิลปะ
อย่างเป็นระบบ เมื่อพิจารณาจากลำดับขั้นการเรียนรู้
ด้านจิตพิสัย 3 ขั้นตอนแรกพบว่าการเรียนรู้ด้าน
จิตพิสัยมีการพัฒนาอย่างเป็นลำดับเป็นขั้น ตั้งแต่
ขั้นแรก การรับรู้คุณค่าที่เกิดจากการที่นักเรียนได้รู้จัก
สิ่งเร้า การเต็มใจในการรับสิ่งเร้า และการคัดเลือก
สิ่งเร้า แล้วจึงพัฒนาเป็นขั้นที่ 2 คือการตอบสนองต่อ
สิ่งเร้านั้น ด้วยความยินยอม ความเต็มใจ และพึงพอใจ
ในการตอบสนอง แล้วจึงจะเกิดระดับขั้นที่ 3 คือ
การรับรู้คุณค่าของงานศิลปะ นักเรียนจะเกิดการรับรู้
ว่าสิ่งเร้านั้นมีคุณค่า เกิดความชื่นชอบ และรับมาเป็น
คุณค่าของตน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทัศนศิลป์แบบ
พหุวัฒนธรรมของ Jane K. Bates ในชั้นแนะนำ
วัฒนธรรมทำให้นักเรียนได้รู้จักศิลปะ วัฒนธรรม และ
ความสำคัญของศิลปะในด้านที่นักเรียนอาจยังไม่รู้
ในชั้นแนะนำวัฒนธรรม นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น
ชอบตนเอง ซึ่งก็คือการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เมื่อ
นักเรียนเกิดความสนใจงานศิลปะที่ครูนำเสนอและได้
สร้างสรรค์ผลงานของตนเองจนสำเร็จ นักเรียนจะเกิด
ความพึงพอใจและเกิดความตระหนักด้านคุณค่าขึ้น
เมื่อนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนทำ
กิจกรรมจำทำให้มโนทัศน์เกี่ยวกับคุณค่านั้นชัดเจน
ยิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทัศนศิลป์แบบ
พหุวัฒนธรรมของ Jane K. Bates จึงทำให้นักเรียน
เกิดการรับรู้คุณค่าของงานศิลปะได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดคุณค่าของงานศิลปะจำเป็นต้องใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ค่อนข้างมากเพราะนักเรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรปรับยืดหยุ่นเรื่องเวลาให้เหมาะสม

2) ระยะเวลาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้จำกัดในเรื่องของเวลา ส่งผลทำให้การทำงานของนักเรียนส่งผลงานครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ทันเวลาที่กำหนด ควรเพิ่มเวลาในการปฏิบัติงานให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มคุณภาพชิ้นงานและประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3) กิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเตรียมสื่ออุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ให้พร้อมและใช้กิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับเนื้อหาเพื่อสร้างความสนใจนักเรียน

4) บรรยายภาคในกิจกรรมการเรียนรู้และการฝึกทักษะปฏิบัติควรเป็นไปด้วยความสนุกสนานเป็นกันเองระหว่างครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียน กำกับดูแลเอาใจใส่นักเรียนคอยให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ไม่ควรตำหนิผลงานของนักเรียนและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการทดลองใช้รูปแบบการสอนพหุวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดแนวคิด ส่งเสริมทักษะการคิด ทักษะปฏิบัติ การแสวงหาความรู้ พัฒนาความคิด สร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระอื่นกับนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ

2) ควรมีการศึกษาพหุวัฒนธรรมครบทุกด้านโดยใช้รูปแบบการสอนพหุวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดคุณค่ากับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

3) ควรมีการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนรู้แบบพหุวัฒนธรรม เกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของนักเรียนหรือการพัฒนาเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างต่อไป

เอกสารอ้างอิงเอกสาร

- [1] กรมวิชาการ. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. 2545.
- [2] สรिता เจือศรีกุล. ผลการสอนศิลปะแบบพหุวัฒนธรรม ที่มีต่อการรับรู้คุณค่าศิลปะของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553.
- [3] สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 21 วิธีจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์. 2544.
- [4] อิศมาแอ สาแมะ. ศึกษาผลการสอนศิลปะแบบพหุวัฒนธรรมที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 12(8), 13:18. 2552.
- [5] Chen,L.T. Culturally Accommodated Imagination:Discovering Children's Fantasy World in Drawing. Dissertation bstracts International. 1997.
- [6] Graham. Vision and Visual Perception. New York: John Wiley & Son, Inc. 2009.
- [7] Jane K. Bates. Becoming an Art Teacher. Wadsworth Incorporated Fulfillment. 2000.
- [8] Johnstone & Popplewell, K. Linking Language with Art:Developing a Cross-Curriculum Multicultural K-6 Art Program. The International Journal of Learning. 2009.
- [9] Kharod, K. An Interdisciplinary Approach: Using Cultural and Gender Studies with Forth Graders.Visual Culture in Art Class. University of Illinois at Urbana - Champaign. NAEA. 2006.

- [10] Mason, R. **Problematizing Multicultural Art Education in the Context of Taiwan.** Compare: A Journal of Comparative and International Education. 2009.